

# Llums de guerra amb sentit i sensibilitat

**VIDA I MORT DELS CATALANS EN ELS FRONTS DE GUERRA, 1936-1939**

Daniel Díaz i Esculies | PAM | ★★☆☆☆

**QUAN SEMBLA QUE DE LA GUERRA** d'Espanya ja estigui gairebé tot escrit, i mentre no s'obren els arxius amb materials classificats pel franquisme que romanen tancats, sempre hi ha novetats que segueixen aportant llum sobre el tràgic període 1936-1939.

Aquest és el cas, d'altra banda molt especial, de *Vida i mort dels catalans en els fronts de guerra*. L'historiador Daniel Díaz i Esculies (Sant Vicenç de Castellet, 1952) hi aboca la seva trajectòria de recerca i recopila un nombre ingent de monografies, memòries i publicacions locals per omplir un buit fins ara incomprendible no atès de forma integral: les condicions en què milers de catalans van viure o van morir al front.



L'obra, que principalment se centra en el bàndol republicà, té la virtut d'estar ben escrita i de ser molt llegidora sense perdre un bri del rigor acadèmic (notes, bibliografia i índex onomàstic inclosos) que requereix la temàtica. Lluny de ser l'enèsim relat o manual sobre la Guerra Civil ni un recull a l'estil d'*Hazañas Bélicas*, Díaz i Esculies

toca amb sentit i sensibilitat totes les temàtiques que tenen a veure amb el front i amb la vida o la mort dels milicians i els soldats catalans.

## Petits grans detalls

Són el sentit i la sensibilitat que donen, sobretot, els detalls extrets dels relats autobiogràfics de molts combatents i de molts estudis locals que solen escapar

a la gran narrativa històrica. Gràcies a la feina pacient de síntesi de l'autor, que té molt d'infraestructura historiogràfica bàsica, coneixem millor què es menjava, què es llegia, què es cantava o com es dormia al front. I també amb quin ànim i en quines condicions materials es van viure moments tan diferents com l'esclat revolucionari de l'estiu del 1936, els fets de Maig del 1937, la batalla de l'Ebre o la retirada final. Destaquen les llums que s'aporten –per desmitificar o ampliar coneixements– sobre el desgavell de les milícies, el paper de les dones al front i la importància dels serveis sanitaris. Una vida de bojos.



**MARC ANDREU**  
Historiador  
i periodista



FOTOBUREAU HOLLAND